

Hungarológiai Értesítő

**A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1987. IX. évfolyam 3—4. szám**

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság folyóirata
1987. IX. évfolyam 3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József

A szerkesztésben részt vesznek:

Csapody Miklós
Molnár Ildikó
Nyerges Judit

Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014
Telefon: 155-9930, 175-9011, 126-os mellék
Postacím: Budapest, Pf. 34. 1250

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

Tartalom

Könyvismertetések

Magyar irodalomtörténet, 1985	7
Magyar nyelvészet, 1985	177

A hungarológia hírei

A Társaság szervezeti élete	
A Szirmai Endre-díj átadása	215
Nekrológ	
Aurélien Sauvageot	219
Tudományos ülések, konferenciák	
Arcok és eszmék a nyugati magyar irodalomban	222
Hungarológiai konferencia	224
A régi magyar irodalom kutatóinak konferenciája	226
Sík Sándor-emlékülés	228
Műhelyek	
Hungarológia Csehszlovákiában	231
Névmutató	239

Jankovich Miklós a gyűjtő és mecénás (1772–1846).

Tanulmányok. Szerkesztette: Belitska-Scholtz Hedvig. Budapest, 1985. 304 l., 48 t. (Művészettörténeti Füzetek 17.)

A tizenhárom tanulmányt közlő kötet méltó emléket állít Nemzeti Könyvtárunk második alapítójának, több gyűjteményünk áldozatkész gazdagítójának.

Bényei Miklós kortörténeti áttekintése után, melyben a korszak művelődési formáinak, a művelődés intézményrendszerének alakulását tárgyalja, Berlász Jenő a könyvgyűjtő Jankovichot mutatja be mértéktartóan részletező életrajzzal kezdve tanulmányát. A Nemzeti Könyvtár monográfiájához méltó filológiai alaposággal követi nyomon a két Jankovich-téka kialakulását, a gyűjtés, vásárlás állomásait (Carolus Wagner, Fejérvári Károly, Dobai Székely Sámuel gyűjteményeinek megvásárlási körülményeit), majd a kialakult könyvtár ajándékozása, s részben megvétele körüli huza-vona részletes történetét ismerhetjük meg, s azt a szomorú esetet, amit Jankovich családja az ő halála után élt át a második téka elárverezéséig. Entz Géza a főleg iparművészeti gyűjteményt kiegészítő festményeket mutatja be, melyek közül a legfontosabbak a hazai történelem nagy alakjairól fennmaradt darabok (Hunyadi László, Esterházy Miklós, I. Rákóczi György stb.). Huszár Lajos és H. Kolba Judit az iparművészeti gyűjtemény kialakulását kíséri figyelemmel, majd a gyűjteményeket ismerhetjük meg részletesebben. Huszár Jankovichot mint a kor éremgyűjtőinek s szakértőinek egyikét állítja elének, érdekes képet adva a XIX. század első felének numizmatikai életéről, szakirodalmáról. A Jankovichról e szempontból kialakított képéhez forrásként az érmék mellett levél- és kéziratári anyagot is használt (pl. a Jankovich-levelezést). Kolba Judit a Jankovich-gyűjteményből a Nemzeti Múzeum ötvöstárgyai közé került 1266 darabot vizsgálja, külön említve a fegyvereket és a második ötvöstárgy-gyűjteményt. Az egyes darabok művészettörténeti jelentőségére való rámutatáson túl képet kapunk a gyűjtemények kialakulási folyamatáról, a műtárgyak provenienciájáról, Jankovichnak az e tárgyakkal kapcsolatos adminisztrációjáról is. Nagy Emese Jankovich régészeti és műemléki tevékenységét elemezte, megrajzolva a történeti segédtudományoknak az e korszakban bekövetkezett fejlődési vázlatát. A két régészeti gyűjtemény elemzését követi a lelőhelyes tárgyak jegyzéke, illetve a csak a vásárlási hellyel jelzett anyag felsorolása. Küllös Imola a szenvedélyes gyűjtő egyik nagy tervéről, a Nemzeti Dalok Gyűjteményének létrehozásáról számol be a Jankovich-féle kéziratok énekeskönyvek folklorisztikai vizsgálatáról írott tanulmányában, amelyhez függelékként a magyar világi verseket tartalmazó énekeskönyvek és az egyéb, néprajzi szempontból fontos kéziratok jegyzéke csatlakozik. Jól folytatja ezt Korompay Bertalan közleménye: „Betűrendes mutatók és kiegészítések Jankovich Miklós énekgyűjteményeihez”. A következő három tanulmányban a tudományszervező és mecénás Jankovich a központi alak. Ifj. Jankovich Miklós a nagy névokon folyóiratterveit és folyóirat-mecénáskodói tevékenységét ismerteti (főleg a Tudományos Gyűjteményről szólva, ahol az 1830-as évekig befolyása volt Jankovichnak) és beszámol arról a tervéről, amely a szenvedélyes gyűjtőt a magyar bibliográfia-történet egyik kiemelkedő alakjává tette volna. Jankovich Miklós ugyanis elkészítette a Közönséges Magyar Könyvtár című könyvészetét 1533–1833 időhatárral. Toldy Ferenc ugyan – átdolgozási javaslatokkal élven – megakadályozta a kiadását, ez azonban nem gátolta meg abban, hogy bőven

hasznosítsa azt munkásságában. A most újonnan előkerült munkát sem Szabó Károly, sem Petrik Géza nem ismerte. Belitska-Scholtz Hedvig azt a széles körű, s tettekkel büszkélkedhető tevékenységet idézi emlékezetünkbe, amelyet Jankovich a színházi mozgalom támogatásában fejtett ki (alapítványok, Pesti Nemzeti Színház tervezete, részvénytársaság alapítása, aktív gyakorlati munka). Vásáry István a magyar őstörténet iránt érdeklődő, a magyar szónemzésről értekező, Nagylaki Jakcsics Gergely és Ógyal-lai Besse János utazását támogató, jelentését kiadó, az őstörténeti kérdésekről levelező Jankovichcsal ismertet meg bennünket. E három tanulmányt egészíti ki az építkező Jankovich Miklósról szóló adatgazdag rövid közlemény, Bibó István írása. A tanulmányok sorában V. Windisch Éva az immár számos oldaláról megismert magyar arisztokrata személyi levéltárát mutatja be, annak részletes inventáriumát is közölve.

A gazdag dokumentumanyagra épülő tanulmányok Jankovich Miklós sokoldalú tevékenységén keresztül a XIX. század első felének művelődéstörténeti képét is megrajzolják, étellel töltve meg a bevezető tanulmány nyújtotta vázlatot.

A kötetet bő, német nyelvű összefoglalók, mutatók és gazdag képanyag zárja.

Monok István

Janus Pannonius: Epigrammata – The Epigrams.

Edidit et in Anglicum vertit – Edited and translated by Anthony A. Barrett. Corvina, Budapest, 1985. 252 l.

Janus Pannonius végre megszólal angolul is Anthony A. Barrett Vancouver-i klasszika-filológus professzor jóvoltából. Előszavának azt a kijelentését ugyan, hogy először jelenik meg Janus valamelyik általánosan ismert nyelven, némileg korrigálnunk kell, hiszen éppen a jelen kötetet is útra bocsátó Corvina Kiadó adott ki 1973-ban egy francia Janus-antológiát (*Janus Pannonius: Carmina selectiora – Poèmes choisis*, éd. Tibor Kardos), terjedelmét és igényességét tekintve azonban vitathatatlanul Barrett munkája viszi el a pálmát.

A filológus-fordító az epigrammákat tekinti a költő életműve legfontosabb részének, kiadását ezért ezekre korlátozza. Elvben az összes epigramma latin szövegét és angol interpretációját szándékozik közölni, de minthogy könyvét elsősorban egyetemi hallgatóknak és a magyar kultúra iránt érdeklődő művelt olvasóknak szánja s ezért nem kíván szerzőségi, hitelességi kérdésekbe bonyolódni, az epigrammák legteljesebb kéziratoként számon tartott Codex Vindobonensis-ben szereplő csaknem négyszáz verset adja ki, mellőzve a másutt, szórványosan előforduló darabokat. Annál is inkább, mert a szóban forgó kéziratot a Váradi Péter-féle, még Mátyás megbízásából összeállított, de sajnos elveszett kódex másolatának tartja. Szövegkiadása alapjául a bécsi kódex nyomán haladó Teleki-kiadást veszi, de felismerve ennek, illetve az alapul vett kéziratnak a hibáit, számos emendációt hajt végre. Ezek megokolását nem a jelen könyvben, hanem egy külön cikkben közölte (*Florilegium* 4. 1982. 228–245).

Mivel a kétnyelvű epigramma-kiadással jórészt didaktikai és népszerűsítő célokat óhajt szolgálni, az epigrammákat nem a bécsi kézirat (illetve a Teleki-kiadás) sorrendjében közli, hanem versformák szerint csoportosítja. Bár ily módon egy az eddigi kiadásokénál is esetlegesebb, a tartalmi és időbeli összetartozást teljesen mellőző